



T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 1232
Tarih : 25.02.2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

12.10.2004 gün ve 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

Adana Milletvekili

TBMM B KANLIĞI				
Tali Komisyon				
Esas Komisyon	A. Dolet			
Tarih:	17 Mart 2016		E.No: 2/891	
Ysm.Uzm.	Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.
eny	K.T.	K.T.	Ap	Ap
TBMM BAŞKANI				

108/2

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR KURULU
25 Şubat 2016
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
25 Şubat 2016
No: 30825

GENEL GEREKÇE

Adalet mekanizmasında, ceza muhakemesine getireceği faydadan ziyade savunma hakkını gasp eden “gizli tanıklık” kurumunun yarattığı olumsuzluklar ve yol açtığı aksamaların değiştirilmesi gerekliliği kuşku götürmezdir. Zira gizli tanıklık kurumunun hiçbir etki altında kalmadan ve vereceği ifadeden ötürü baskı, korku unsuru olmaksızın doğru ifade vermesi amacı doğrultusunda kurgulanarak can güvenliği endişesi taşıyan tanığın gizlenmesi değil korunması esas alınmalıdır. Nitekim maddi hakikate ulaşılmasında ve savunma hakkının korunmasındaki ortak denge ve yarar, ancak bu şekilde mümkün kılınabilir.

Mevcut durumda, mahkemelerin somut başkaca hiçbir delile başvurmaksızın sadece kim olduğu şaibeli gizli tanık beyanları ile hüküm tesis ettiklerine şahit olmaktayız. Çoğu kez polis yahut ajanlaştırılmış kişilerin gerçeğe aykırı beyanları “gizli tanık ifadesi” olarak karşımıza çıkmakta ve mahkûmiyet kararlarında tek delil olarak değerlendirilmektedir. Ceza yargılamalarında akıl hastası ve çocuklar dahil herkes maddi hakikate ulaşmayı sağlamak adına tanıklık edebilir. Fakat tanık, yorum yapmaz, sadece beş duyu organı ile hâkim olduğu olayı anlatır. Bu anlatım sadece dava konusu ile sınırlıdır. Fakat “gizli tanığın” ifadesi iddia ve savunma makamlarının yokluğunda alındığından “gizli tanığın” beyanları ve olayları anlatış biçiminin bilinmesine hiçbir biçimde imkân yoktur. Maddi gerçeğe ulaşmak için tanığın kimliği ile mahkeme salonunda ifade vermesinin engellenmesi yani tanığın sanık ve avukatından saklanması savunma hakkını ve dürüst yargılanma hakkını açıkça ihlal etmektedir. Gizli tanıklıkta, sanık ve avukatının yokluğunda verilen ifade; çoğu kez sanığın aleyhine olup bu sebeple, görmediği, beyanlarını duymadığı ve belki hiç tanımadığı bir tanığın sanık ve avukatından gizlenmesinin ölçütü, bu tanığın bilgisi, görgüsü, sanıkla ilişkisi, husumetinin olup olmadığı, kişilik özellikleri ve durumu itibariyle ne derece güvenilir olduğu incelenip araştırılmak suretiyle tespit edilmelidir.

Ayrıca gizli tanıklık, kapalı bir yargılamada mevzubahis olduğundan Anayasa’nın 36. Md. ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. Md. ile güvence altına alınan adil

yargılanma ilkesine aykırılık teşkil etmekte, savunma hakkına hâle getirip silahların eşitliği prensibini sanık aleyhine bozmaktadır. Yine mahkemeye tanığın anlattıklarını doğrulama/denetleme imkânı tanımadığından, ispat faaliyetinin psikolojik dinamikleri dikkate alındığında, aleniyeti kısmen ortadan kaldıran ve kapalı yargılama getiren bu düzenlemenin tarafların katılımına imkân vermeyecek şekilde mahkemeyi etkilemeye elverişli olduğundan maddi gerçeğe ulaşmaya hizmet ettiği açıkça kuşkuludur. Elbette en sıkıntılı hal ise yargılamanın üç unsurundan iddia ve savunma makamlarının tanık dinlenme aşamasında yer almamasıdır. Bahsettiğimiz hususlardan ötürü bu madde hükmünün adil yargılanma ve silahların eşitliği çerçevesinde yeniden ele alınmasında fayda vardır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde-1: Adalet mekanizmasında, ceza muhakemesine getireceği faydadan ziyade savunma hakkını gasp eden “gizli tanıklık” kurumunun yarattığı olumsuzluklar ve yol açtığı aksamaların değiştirilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

CEZA MUHAKEMESİ KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunun 58 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 58 – (1) Tanığa, ilk önce adı, soyadı, yaşı, işi ve yerleşim yeri, işyerinin veya geçici olarak oturduğu yerin adresi, varsa telefon numaraları sorulur. Gerekirse tanıklığına ne dereceye kadar güvenilebileceği hakkında hâkimi aydınlatacak durumlara, özellikle şüpheli, sanık veya mağdur ile ilişkilerine dair sorular yöneltilir.

✓(2) Yargılamanın tarafları, iddia tanıklarına doğrudan soru sorma hakkına sahiptir.

(3) Tanık olarak dinlenecek kişilerin kimliklerinin ortaya çıkması kendileri veya yakınları açısından ağır, ciddi ve yakın bir tehlike oluşturacaksa, ✓tanıklık görevlerini mahkemede icra edinceye dek geçecek sürede kimliklerinin saklı tutulması için gerekli önlemler alınır. ✓Tanıklık görevinin icrasından sonra gerekli görülmesi halinde 5726 Sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerine başvurulabilir.

(4) ✓Kimliği saklı tutulan tanık, tanıklık ettiği olayları hangi sebep ve vesile ile öğrenmiş olduğunu açıklamakla yükümlüdür. Gizli tanık deliline, soruşturma aşamasında başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması durumunda başvurulur.

(5) ✓Kendi kurum veya işleriyle ilgili olmadıkça kolluk kuvvetleri, hâkim ve savcılar gizli tanık olarak dinlenemez.

(6) Soruşturma aşamasında gizli tanık yalnızca cumhuriyet savcısı tarafından dinlenir.

(7) Kimliğinin saklı tutulması için, tanığa ait kişisel bilgiler, Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından muhafaza edilir.

(8) Gizli tanık, mahkeme huzurunda taraflarca sorgulanmadıkça bu delil hükme esas teşkil etmez. Başkaca somut delillerle desteklenmediği sürece tek başına gizli tanık ifadeleriyle ceza verilemez.

(9) Gizli tanığın beyanlarının gerçekliğini kuşkuya düşürecek somut olgu ve olayların gerçekleşmesi halinde gizli tanıklık uygulamasına son verilir."

MADDE 2- Bu kanun yayınlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.